

Landsbygdsnytt

Gårdsreportage:
Gården Hanses i Tosätter och Skogholma Travcamp i Vannersjö
Jordbrukarstöd – Aktivitetskravet, utbetalningar och torkan
Vattenförvaltning – vad innebär det
Rovdjursinventeringar

Vem är den nya rektorn på Nytorp?

Torkan

När vi skriver detta har vi precis träffat våra kollegor i övriga län under ett par dagars gemensamma genomgångar på Gotland.

Medan vi i Dalarna och Gävleborg kan konstatera att landskapen börjar återta sina normala färger efter torkan, så var det fortfarande mer märkbart på Gotland att sommaren 2018 var extremt torr och varm. Men det finns risk för att skenet bedrar oss. Även om det regnar emellanåt nu, och den gröna färgen gör att sommarens problem blir mer och mer avlägsna, så kvarstår det faktum att årets skördar är betydligt mindre än vad vi är vana vid.

Nästan alla redogörelser från kollegorna i landets övriga län innehöll beskrivningen att "torkan är värre i söder än i norr". Så det är klart att det blir en sammanfattning av torkans effekter i landet totalt också. Slutsatsen av det blir vidare att länen söder om oss är mer drabbade av till exempel foderbrist än vad vi är.

DET FINNS DÄRMED TVÅ ANGELÄGNA AKTIVITETER FÖR ATT MINSKA NEGATIVA FÖLJDER AV TORKAN UNDER VINTERN:

1. *Behöver du foder – tala om det på de foderförmedlingssidor som finns på nätet NU*

2. *Har du foder som går att skörda – leta reda på en köpare, inte bara i ditt eget län*

På det viset undviker vi risken för att det ska bli brist på svensk mjölk och kött under kommande år för att våra djur

har fått lov att slaktas. Precis som vilken annan bransch som helst så behöver vi värna om de köpare vi har av våra produkter. En ökad mängd importerade livsmedel kan vara svår att tränga undan när vi åter har fyllt stallar och silos.

Med ovanstående aktiviteter undviker vi också att våra övriga djur står utan foder till våren då det är för sent att ta tillvara det som faktiskt fortfarande växer runt omkring oss nu.

Med varierande framgång har det importerats en del grovfoder till landet, men som vi har uppfattat det så är det i begränsade mängder till våra län. Importerat grovfoder kan också sätta sina avtryck framåt i tiden. Dels är det viktigt att fodret har en hög hygienisk kvalitet så att spridning av afrikansk svinpest inte sker. Det är ett virus som är mycket motståndskraftigt och som kan överleva länge om vi får in det i landet. Dels kan det finnas ogräs i fodret som, via gödseln, hamnar på våra åkrar och sprids vidare via maskiner. Även detta är en orsak till att istället erbjuda foder från Dalarna och Gävleborg till övriga landet.

Det blir spännande att följa vådrets utveckling kommande år. Man vill gärna tro att 2018 är ett enstaka extremt år som det ska dröja länge tills vi upplever igen, men det har ändå gjort att vi fått mycket

DU KAN LÄSA om olika åtgärder och regellättnader som jordbruksverket och länsstyrelserna vidtagit med koppling till torkan på jordbruksverkets hemsida: www.jordbruksverket.se

nytt att fundera över. Som en följd av det kommer vi nog också att se till att vi lär oss mera inom nya områden framöver.

Hur kan vi utnyttja det vatten som kommer till oss naturligt i form av regn, vid tillfällena då det behövs som bäst?

Kan vi använda vatten flera gånger innan det släpps ut i naturen igen?

Finns det grödor som är värdefulla i foderstaten och som är extra tåliga för värme och torka?

Hur kan vi tänka kring transporter av foder mellan olika landsändar?

Ja, det finns mycket nytt vi kan ta till oss för att i framtiden stå bättre rustade nästa gång det blir ett extremt väder!

AnnMarie Fagerberg
010-22 50 238

Jenny Larsson
010-22 51 457

RÅDGIVNING INOM EKOLOGISK PRODUKTION

Du som etablerad ekologisk producent eller under omläggning kan få kostnadsfri rådgivning för att lösa specifika problem i din produktion, till exempel sådana som är orsakade av säsongens torka.

RÅDGIVNING KOPPLAD TILL TORKAN

För att stötta de lantbrukare som har drabbats av säsongens torka erbjuds även nya och gamla medlemmar inom Greppa Näringen kostnadsfri rådgivning.

Läs mer om möjligheterna till rådgivning i annonserna i Kalendariet på sid 12.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Länsstyrelsen
Gävleborg

Redaktion:

Ann Marie Fagerberg, Berit Löfgren, Sten-Rune Lundin, Jenny Larsson, Märta Ohlsson, Kristin Larsson

Ansvarig utgivare: Mats Hindström

Layout: Dolling Tahko | Tryck: Printfabriken AB | Upplaga: 5 000 ex

Adressändringar och prenumerationer:

Gisela Kayal 010-225 02 48, gisela.kayal@lansstyrelsen.se

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling - Europa
investerar i landsbygdsområden

Kom ihåg aktivitetskravet

Aktivitetskravet gäller för all gårdsstödsberättigad mark. Marken ska alltså vara synligt påverkad av jordbruksverksamhet senast den sista oktober för att aktivitetskravet ska vara uppfyllt.

Vilken aktivitet som är godkänd varierar beroende på vilken slags jordbruksmark och/eller gröda det gäller. Här nedan kan du ta del av vad som gäller för just din mark.

ÅKERMARK

På åkermark uppfylls aktivitetskravet genom mekanisk jordbearbetning, sådd, odling med etablerade metoder, skörd, bete, putsning eller avslagning. Om en träda är insådd med blandningar som ska gynna biologisk mångfald så krävs ingen

årlig aktivitet om grödan ej är i behov av omsådd. Är en gröda höstsådd året innan betraktas aktivitetskravet som uppfyllt.

PERMANENTA GRÖDOR

Permanent grödor ska odlas enligt etablerade odlingsmetoder för att uppfylla aktivitetskravet. Det kan innebära att fruktträd beskärs, att plantor byts eller omplanteras. Vissa grödor kräver ingen årlig aktivitet enligt de etablerade odlingsmetoderna, exempelvis Salix- eller Poppelarter.

BETESMARKER OCH SLÅTTERÄNGAR

Godkänd aktivitet på betesmarker och slåtterängar är bete, avslagning och putsning. Observera dock att för betesmarker och slåtterängar i ett åtagande kan putsning av marken vara olämpligt och strida mot skötselvillkoren i åtagandeplanen.

UNDANTAG FRÅN AKTIVITETSKRAVET

Första året en mark ligger i träda är den undantagen från aktivitetskravet. Betesmarker, slåtterängar och fåbodbeten som ingår i åtagande är undantagna från aktivitetskravet vartannat år. Att ej bruka marken kan dock strida mot åtagandet om det ingår i ansökan om utbetalning aktuellt år. Mark som ingår i åtagande för skyddszoner ska hållas i ett sådant skick att de begränsar läckage av växt-näringsmedel och bekämpningsmedel, i övrigt krävs ingen årlig aktivitet.

OBSERVERA ATT FLER SKÖTSELKRAV KAN TILLKOMMA OM ANDRA STÖD OCH/ELLER ÅTAGANDEN UTÖVER GÅRDSSTÖDET ÄR SÖKTA PÅ MARKEN.

Dalarna
Anton Svedén, 010-225 05 11
anton.sveden@lansstyrelsen.se

Gävleborg
Kristin Larsson, 010-225 14 42
kristin.larsson@lansstyrelsen.se

Utbetalningar 2018

Inom några dagar kommer de första utbetalningarna av 2018 års jordbrukarstöd att börja betalas ut. Under vintern fortsätter också arbetet med att betala ut pengarna för stödår 2015–2017

Den 19 oktober påbörjas delutbetalningarna av vissa miljöersättningar, ersättningen för ekologiskproduktion, omställning till ekologiskproduktion och kompensationsstödet. Då kommer 85% av ansökt stödbelopp att betalas ut.

Slututbetalning av gårdsstödet påbörjas den 7 december. Detta gäller också för förgröningsstöd, nötkreaturstöd och stöd till unga jordbrukare. För dessa stöd betalas hela det fastställda beloppet ut.

I början av december är det också möjligt för länsstyrelsen att påbörja slututbetalningar av tidigare delutbetalda ersättningar. För att en slututbetalning ska kunna ske måste också det femåriga åtagandet vara beslutat. Länsstyrelsen

eftersträvar att dessa slututbetalningar sker i kronologisk ordning vilket medför att 2018 års slututbetalningar kan komma att dröja.

Utbetalning av ersättning för fåbodar, skötsel av våtmarker och dammar samt restaurering av betesmarker och slåtterängar påbörjas tidigast den 21 december.

De datum som anges här ovan är när pengarna kommer att börja betalas ut. Det finns orsaker som gör att vissa utbetalningar kan komma att dröja t.ex. att stora avvikelser konstaterats, mark ska övertas alternativt överlätas eller att vi

Foto: Roland Magnusson

inte fått in de kompletterande uppgifter som vi efterfrågat.

Om du vill veta mer om när pengarna kommer kan du läsa det i utbetalningsplanen som finns på jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se

Dalarna, Fredrik Löfstrand, 010-225 02 52
fredrik.lofstrand@lansstyrelsen.se

Gävleborg, Pernilla Månsson, 010-225 14 44
pernilla.mansson@lansstyrelsen.se

Från extensivt jordbruk till sjudande travcamp

Det har varit mottot för Skogsholma Travcamp i Vannersjö, Gästrikland. Första häststallet på gården blev klart i september och marken håller för fullt på att förberedas för upprättande av ytterligare ett stall.

Ägaren Göran Skoglund och hans fru Eva har visionen klar för sig och målet är att gården ska bli en komplett träningsanläggning för travhästar.

-Vi vill att landsbygden ska vara levande och att det skapas arbetstillfällen på landet. Att det blev en gård som anpassas för travhästar föll sig naturligt då familjen länge haft intresse av hästar och alldeles särskilt ett intresse för travet.

AFFÄRSIDÉ

Skoglunds affärsidé är att gården hyrs ut komplett med stall, hagar, träningsbanor och maskiner till en travtränare som sedan driver gården på egen hand. Förutom egeninvesterade pengar har projektet även finansierats med medel från den Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. -Helt fantastiskt att man kan få stöd till verksamheter på det här sättet tycker familjen. Hyresgästen är redan klar och det är den nyblivna proffstränaren Oskar Kylin Blom med sambo Emilia Leo.

SLÄKTGÅRD

Gården har länge funnits i släkten och då den hösten 2017 skulle säljas valde Skoglunds att köpa den med syftet att det åter skulle bli liv och rörelse här. Vid övertagandet hade det inte funnits djur

på fastigheten sedan 1976 då de sista mjölkorna lämnade stallet. Efter det har gården mest används för produktion av grovfoder samt skogsbruk. Nu börjar den nya inriktningen ta form och ett nybyggt häststall med 10 boxar finns på plats och ytterligare ett stall med 10 uteboxar kommer inom kort att byggas.

EN KALL OCH EN VARM DEL

Stallet är ljust och luftigt och man har valt att bygga det med en uppvärmd del och en del, där boxarna är, som är kall. I den varma delen finns två spolspiltor, personalutrymme, selkammare, torkrum samt stallgång för skötsel av hästar. Stallgången i hela stallet är väl tilltagen liksom ventilationen. Det ventilationsystem som valts bygger på självdrag och i varje box sitter stora friskluftsin- tag och luften går sedan ut mitt i stallet

Gammalt möter nytt på Skogsholma Travcamp

Markförberedelser i full gång inför byggandet av ytterligare ett stall

Det nybyggda stallet är ljus och luftigt

via en öppen taknock.

-Vi fick leta ett tag innan vi hittade ett stall som uppfyllde den filosofi som vi hade gällande stall men när vi hittade det här stallet så kändes det helt rätt. Innan bygget satte igång så har en förprovning gjorts av länsstyrelsen och man har även ansökt om tillstånd för verksamhet med djur. Genom dessa tjänster kan man få gratis rådgivning så att stallet uppfyller lagkraven gällande djurstallar och det ser vi positivt på. Det finns ju en del att tänka på gällande till

exempel brandsäkerhet och det är bra att kunna ha myndigheten som bollplank i de frågorna.

MARKER

Runt stallarna sträcker sig stora betesmarker och totalt finns det cirka 20 ha mark som i huvudsak ska nyttjas som bete för hästar. För hästarnas träning har en 700 meter lång rakbana samt en 7 kilometer lång skogsslinga fram och åter upprättats. Planer finns även på att göra en tungbana med djup sand.

-Framtiden får utvisa huruvida det kommer att byggas ännu flera stallar men vi börjar såhär, med ett grundstall med 10 boxar och en länga med 10 uteboxar. Förutsättningarna finns ju att bygga mera och hela projektet känns väldigt kul och spännande meddelar Skogslunds som båda tror på en ljus framtid för Skogsholma Travcamp.

Linda Hillberg
010-225 14 05
linda.hillberg@lansstyrelsen.se

Viltskador 2018

Länsstyrelsen Dalarna har hittills i år fått in rapporter om sju viltskador i länet och det är får och hund som har drabbats.

Angreppen har skett i våras, tidigt i somras och på sensommaren. Det har inte rapporterats några angrepp på fåboddjur. Till följd av angreppen som skedde tidigt i somras beslutade Länsstyrelsen om att skyddsjaga en varg i Hedemora kommun. När vargen fälldes visade det sig att den var skabbangripen. Därefter har det inte inrapporterats fler skador i området. Under sommaren har det inte inrapporterats några angrepp, vilket är ovanligt. Länsstyrelsen har beviljat flera ansökningar för rovdjursavvisande stängsel i år och det finns fortfarande medel kvar i dagsläget för den som vill söka om bidrag för stängsel. Nu

när jakt säsongen dragit igång är det bra att veta att det finns möjlighet att söka bidrag till skyddsväst för hund.

I Gävleborgs län är det hittills under 2018 björnar som åsamkat mest skador. Björnar har stått för åtta angrepp på bigårdar, två angrepp på får, ett angrepp på nötkreatur, ett angrepp på hund och ett angrepp på ensilagebalar. Lodjur har angripit får vid tre tillfällen och nötkreatur vid ett tillfälle. Varg har stått för ett

angrepp på får. Totalt har tio får, tre nötkreatur, 21 bikupor, fyra ensilagebalar och en hund dödat eller skadats av stora rovdjur i Gävleborg under 2018. Mer information om viltskadestatistik hittar du på Viltskadecenters webbplats www.slu.se/viltskadecenter.

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se
Ellinor Theorin, Dalarna
010-225 05 29

Bigård angripen av björn

Rödkullor och ståndsortsanpassat lösdriftsbygge

Gården Hanses i Tosätter har brukats och bebotts i sekler av Per Westbergs släkt. Som på många andra gårdar i området fanns här tidigare mjölkkor. Pers far hade en nätt besättning med 18 kor i en lättskött blåsladugård. Men det passade inte Per att mjölka två gånger om dagen som småbarnsförälder. När mjölkorna hade lämnat gården 2004 behövdes djurenheter för att fullfölja pågående miljöåtaganden.

Per-Anders Hansson hade några rödkullor till salu som flyttade in på gården. Rödkullor är mycket vackra kor och deras kalvar är dessutom söta. Djuren blev därför kvar och på det viset startades den självrekryterande nötköttsproduktionen. Idag finns här 26 kor och kalvar i olika åldrar.

Privathushållen har till vardags inget behov av riktigt stora stekar. Rödkullor är förhållandevis små men Per väljer

också att slakta ungnöten vid 12–13 månader och en något lägre vikt för att anpassa kundens efterfrågan. Kalvtillväxten är mycket bra eftersom rödkullor är mjölkkor. Den mesta slakten säljs i köttlådor där djuren styckats i halv- och kvartar. Rödkullorna har i blindtest visat sig vara det allra smakligaste nötköttet och det är så köttet marknadsförs. De som smakat vill köpa.

OMLÄGGNING

Från och med 2009 har produktionen varit KRAV-godkänd. Omläggning och karensår tar några år men den mentala omläggningen brukar normalt ta något längre tid. Det kan Per intyga. Han gick en omläggingskurs i början av nittiotalet och tyckte då att det inte var något som intresserade honom. Diskussioner och farhågor om ogräs och näringsbrist var lättare att ta till sig. Med dikor och ungnöt är förutsättningar andra och ekologisk produktion passar det numera perfekt. Olika skandaler som förekommit i livsmedelsbranschen med hästslasagne och salmonella har bidragit starkt till viljan att producera mat med eget ansvar. Ekonomin har inte varit den starkaste

Foto: Bertil Löfgren

Per Westberg, Hanses, Tosätter omlagd till eko i lagom takt.

drivkraften.

- Från produktion till idealist, säger Per, det burkar vara tvärt om.

LÖSDRIFT

2011 byggdes en lösdrift som har plats för 34 dikor.

- Bygget är ståndsortsanpassat, säger Per. Det är ett hemmabygge av virke från egna skogen. Utöver dessa platserna finns 20 liggbås i gamla ladugården för ungdjuren. Halmen tog slut i våras och torv har använts till stöbädden. Per har en strömaskin, en halmhack, som fungerar mycket bra att fördela halm i lösdriften med. Torv dammar och är därför inte lika bra. Funderingar finns om att odla någon form av strögröda. Den spannmål som vallen sås in i blir gärna grönfoder, inte minst ett år som detta.

VÄXTODLING

På jordbruksarealen, 41 ha, odlas vall som bryts som sås om i grönfoderblandning vart femte år. Om det finns bra med stallgödsel har spannmål för mogen skörd odlats. 2017 hade Per mycket fint sexradskorn som tyvärr regnade bort. Det är ingen särskild vallfröblandning som används. De arealer som hör till gården är av det lättare slaget, utdikad sjöbotten. Per har bra grannar med effektiva maskiner så vallskörden tas som rundbalsensilage.

SKOGSBRAND OCH TORKA

Med lite perspektiv på livet som lant-

Rödkullor är mycket vackra djur.

Per vid lösdriften byggd av material från egen skog.

Sommaren 2018 har varit torr och varm. Det är skönt för djuren med lite skugga.

Foto: Berit Löfgren

brukare kan Per se att det finns det som fungerade bra tidigare som har rationaliserats bort och i vissa fall har det lett till att resten av samhället tappat kontakten med lantbruket. Till exempel är lantbrukets gödseltunnor inte en självklarhet i brandbekämpningen. De borde ha en given krisplacering när de behövs. Ska det finnas brandgator

i skogen, redan från början? Hur kan privata fastighetsägare göra? Här har också årets torka väckt tankar om att odla andra arter i lantbruket som klarar torkan bättre.

Förutom lantbruk, uppfödning och försäljning av nötkött arbetar Per en halvtid som stuveriarbetare i Skärnsås, Iggesund. Han har också varit aktiv

inom LRF vilket har resultera att han och Anna Dybäck träffats och blivit ett par.

- Det är inte ofta föreningsverksamhet har det resultatet, konstaterar Per.

Berit Löfgren
berit.lofgren@lansstyrelsen.se
010-225 14 36

Anna Dybäck, rektor på Nytorp

Friskolan Nytorp erbjuder naturbruksprogrammet med inriktning lantbruk samt bygg- och anläggningsprogrammet med inriktning anläggningsfordon. Det är också möjligt att läsa för högskolebehörighet. Från den 1 juli i år har Anna Dybäck börjat som rektor efter Pär Höglund.

GENUIN LANTBRUKSBAKGRUND

Anna har en genuin lantbruksbakgrund, har själv gått jordbrukslinjen, maskinkursen och ekonomikursen på Nytorp. Hon har arbetat som avbytare och varit delägare och drivit Gränsfors Blomkruksfabrik i sju år. Under tiden som föräldraledig passade hon på att läsa samhällsvetarprogrammet och ta magisterexamen som statsvetare. Med en sådan utbildning kändes ett jobb på Migrationsverket rätt, men de lade ner sitt kontor i Söderhamn. Då fanns jobbet på Skatteverket inom fastighetstax-

ering ledigt. När Friskolan Nytorp sökte ny rektor såg Anna det som den ultimata tjänsten för henne. Med erfarenheter som företagare och entreprenör, myndighetsarbete och ett stort intresse för utvecklingsfrågor tyckte också skolan att hon passade för tjänsten.

DEMOKRATI OCH LANDSBYGDSUTVECKLING

Anna har inte arbetat i skolans värld tidigare förutom något kortare vikariat

men föräldrarollen har givit kunskaper och även en lust att ta sig an frågor kring barn och ungas utbildning för framtiden.

-Skolans uppdrag är att se alla, säger Anna. Ibland kan det till och med vara rättvist att vara orättvis för att möta olika förutsättningar. Det är högt söktryck på bygg- och anläggningsprogrammets 16 platser. Dessa elever har ofta jobb innan de slutar skolan. De flesta söker inte utbildningen för att de vill läsa matte och kemi. De blir entreprenörer. Det ställer dock höga krav på skolans ledarskap. Det är en fråga om demokrati att skapa förutsättningar för människor att utvecklas och att få vara verksamma, också på landsbygden.

Tjänsten omfattar 60 % av en heltid. Det passar Anna bra eftersom hon vill vara mer delaktig i gårdens produktion tillsammans med Per. Nu väntar även utbildning i pedagogik och att gå det statliga rektorsprogrammet. Det finns utrymme för mer på Nytorp och Anna har idéer. Något som undertecknad kommer att följa, noggrant.

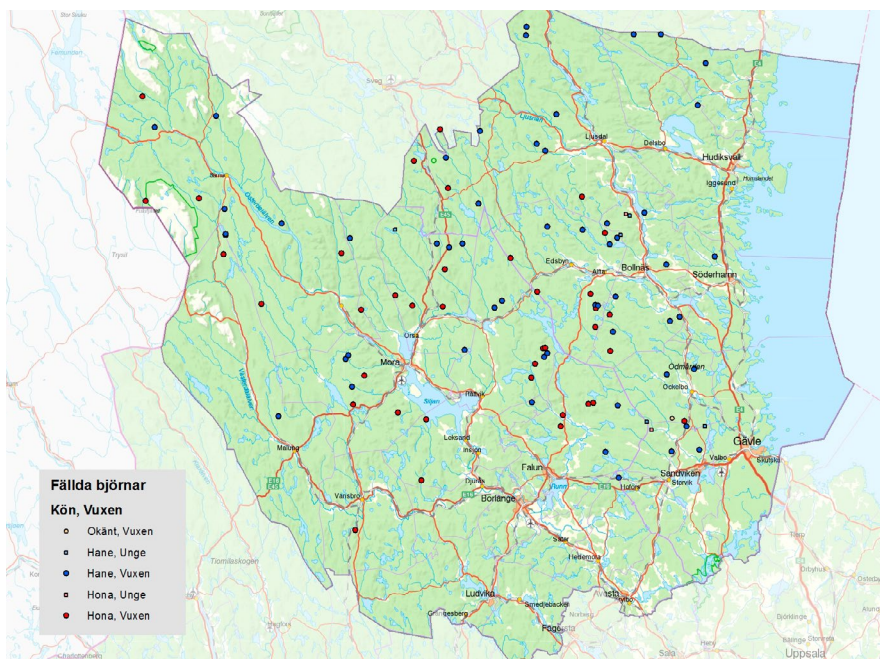
Anna Dybäck, ny rektor på Nytorp

Berit Löfgren
berit.lofgren@lansstyrelsen.se

Licensjakten efter björn 2018

Den 21 augusti inleddes årets licensjakt på björn och redan första dagen fälldes 21 björnar i Dalarnas län. På morgonen den andra dagen avslutades jakten i det största av Dalarnas delområden (2), då hade det också skett en överskjutning, på grund av att det gick så snabbt, och totalt 33 björnar fälldes i området. I skrivande stund (12/9) återstår en björn i det nordligaste området i Dalarnas län (1a). Under årets jakt har endast en av Länsstyrelsens godkända åtlar använts. Det var en jämn könsfördelning på de fällda björnarna, med 25 fällda hanar och 26 honor. Björnarna vägde mellan 22,5–224 kg med en medelvikt på 112,2 kg. Länsstyrelsens besiktningsmän besiktigar alla björnar och de har under årets jakt konstaterats ätelmaterial som bröd flera av de fällda björnarna.

Under årets björnjakt i Gävleborg fälldes totalt 51 björnar, en mer än vad som fanns på licenstilldelningen; 41 fälldes i det västra och tio i det östra jaktområdet. Jakten avslutades den 3 september kl. 18:14 då den sista björnen i östra området påskjutits. Jakten i det västra området avslutades den 24 augusti kl. 07:10. Av de fällda björnarna var 16 st. honor och 35 hannar, fyra bedömdes vara ungar. Björnarna vägde mellan 28–281 kg med

Fällda björnar under licensjakten 2018.

en medelvikt på 113,7 kg. Majoriteten av björnarna fälldes i Ovanåker, Ljusdal och Bollnäs kommun. Samtliga björnar besiktades på någon av länsstyrelsens besiktningsstationer och det har under årets jakt kunnat konstateras att det förekommit ätelmaterial som bröd och

hundmat i de björnar som besiktats.

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se
Linda Vedin, Dalarna
010-225 03 59
Linda.vedin@lansstyrelsen.se

Foto: Länsstyrelsen

Rovdjursinventeringar 2017/2018

Resultaten från inventeringarna av varg, lodjur och björn är nu fastställda av Naturvårdsverket.

VARG

Dalarna berördes av 13 revir med familjegrupper och revirmarkerande par, varav sju var helt inom länet. Fastställt antal föryrngingar efter delningar med andra län blev sju stycken motsvarande ca. 70 individer.

Gävleborg berördes vintern 2017/2018 av 15 vargrevir, varav sju delades med andra län. Länet hade fyra länsegna familjegrupper och tre revirmarkerande par. Detta motsvarar ca. 40 individer.

LODJUR

Fyra föryrngingar av lodjur konstaterades helt inom Dalarnas län och fem

föryrngingar delades med andra län, totalt blev resultatet 6,5 föryrngingar efter delning motsvarande ca. 36 individer.

I Gävleborgs län kvalitetsssäkrades 12,5 länsegna familjegrupper. Lodjursstammen i Gävleborg vintern 2017/2018 uppskattades till cirka 70 individer.

BJÖRN

En björnsplinningsinventering genomfördes under hösten 2017. Totalt

samlades det in 3243 spillningsprover. De prover som använts i analysen baseras på 2120 prover från hösten med tillräckligt med DNA från björn för att göra en individbestämning. Bland dessa hittades totalt 635 olika individer och utifrån den beräkningsmodell som används uppskattas den totala populationen till ca. 841 björnar i inventeringsområdet (Gävleborg och Dalarnas län, samt delar av Värmlands, Uppsala, Stockholms, Örebro och Västmanlands län). Antalet identifierade prov per björnindivid för hela inventeringsområdet blev i genomsnitt 3,39 vilket är högre än vid förra inventeringen, som genomfördes 2012, där genomsnittet var 2,85.

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se
Linda Vedin, Dalarna
010-225 03 59
Linda.vedin@lansstyrelsen.se

Foto: Pixabay.com

Katten – Kärt sällskapsdjur men även ett nyttodjur

Katter har funnits vid människans sida under tusentals år och den är både ett omtyckt sällskapsdjur men även ett nyttodjur då de är bra på att hålla undan olika sorters skadedjur. Katter som hålls ute är ett vanligt inslag på våra lantbruk.

Det är dock viktigt att känna till lagstiftningen kring hur katter ska hållas och skötas både för att undvika att katterna far illa men även för att undvika att det sker lagöverträdelse.

MINA EGNA OCH ANDRAS KATTER

Katter trivs ofta mycket bra i stall och på lantbruk och det är också vanligt att det finns flera katter på en gård. Ofta kommer det katter som flyttar in på gården. Detta kan vara katter som är födda både i det fria och de som kommer från en familjemiljö. Katter har ofta stort revir och slår sig gärna ner där de hittar mat. Du som fodrar dina katter ute, riskerar därmed att dra till dig flera.

De katter som du fodrar regelbundet och varaktigt räknas som dina och du har därmed ansvar för dem. Du måste se till att du vet hur många katter du har och hur de ser ut. De ska vara handtama så att du vid behov kan visitera dem och behandla dem ifall de blir sjuka.

KATTER BEHÖVER SKYDD FÖR KYLA OCH DÅLIGT VÄDER

Vår tamkatt härstammar från Afrika och främre orienten vilket gör att den är anpassad för varmt klimat. I och med att våra vintrar i Sverige är kalla ska katterna ha tillgång till ett uppvärmt utrymme där de kan söka skydd från kyla, väder och vind. Temperaturen i det uppvärmda utrymmet bör ligga mellan 10-21 plusgrader beroende på katternas skick, ålder och ras. Tänk på att gamla, sjuka eller mycket unga individer ofta behöver högre omgivningstemperaturer. I det här utrymmet ska du även se till så att det finns rena, torra och mjuka liggplatser där alla katter kan ligga i naturlig liggställning.

HUR OFTA SKA JAG SE TILL MINA KATTER

Minst två gånger per dygn ska katterna ha tillsyn. Unga, sjuka, dräktiga eller skadade katter kan behöva ses till oftare. Om du har katter som får gå ute kan du ställa fram mat minst två gånger om dagen. Då lär de sig rutinen att komma hem när det är matdags och det blir då lättare att sköta tillsynen av katterna. Om flera katter får mat samtidigt är det viktigt att alla kan äta i lugn och ro utan att störa varandra. Katter som hålls utomhus ska ha möjligheten att dricka sig otörstiga minst två gånger per dag.

KAN BEHÖVAS TILLSTÅND OM DU HÅLLER MÅNGA KATTER

Du får ha max nio vuxna katter och ta

max två kullar per år. Om du har fler katter än så eller vill ta fler än två kullar måste du ha tillstånd för detta från Länsstyrelsen. För att få tillstånd ställs en rad krav på den person som sköter katterna och på de utrymmen där katterna vistas.

OÖNSKAD AVEL

Du bör kastrera dina katter så du inte får oönskade kattungar. Om de inte kastreras kan du snabbt få fler katter än du önskar. Det är även stor risk att katterna blir inavlade om man låter dem föröka sig okontrollerat. Om kattungar ska säljas eller ges bort är det viktigt att känna till att kattungar inte får lämna sin mamma innan de är tolv veckor gamla.

Det är bra om du id-märker dina katter och du bör även vaccinera dem mot kattpest och kattsnuva. Märkningen gör att rätt ägare lättare kan hittas om de springer bort och genom att vaccinera dem minskar du risken för att de blir sjuka. Viktigast av allt är att inte glömma att dina stallkatter behöver din omtanke och omvårdnad för att må bra. Välkommen att höra av dig till länsstyrelsen om du har funderingar gällande lagstiftningen kring våra tamdjur.

Linda Hillberg
010-225 1405
linda.hillberg@lansstyrelsen.se

Petra Norén 010-225 04 07
petra.noren@lansstyrelsen.se

Foto: Ake Lundin, Mosphotos

Vattenförvaltning – vad är det och vem gör vad?

Många aktörer är involverade i arbetet för friska vattenmiljöer och en hållbar vattenanvändning.

Att vatten är vårt viktigaste livsmedel och en viktig resurs är ingen nyhet. Bra vatten i tillräcklig mängd är en avgörande resurs för jordbruket, samt för industrin, sjukvården och stora delar av energiproduktionen. Vatten är också en självklar förutsättning för matproduktion, fiske, transporter, turism och inte minst vårt välbefinnande. Samtidigt är våra vattenmiljöer nödvändiga för att behålla en biologisk mångfald och de är grundläggande för ett fungerande ekosystem.

FRISKA VATTEN I HELA EU

Sveriges arbete med EU:s vattendirektiv kallas för vattenförvaltning. Det grundläggande målet i vattendirektivet är att alla kustvatten, sjöar och vattendrag i EU ska må bra, och att grundvatten ska finnas i tillräcklig mängd och av god kvalitet.

FÖLJER VATTNETS GRÄNSER

Vattenförvaltningen följer vattnets väg i landskapet, vilket gör att man arbetar utifrån avrinningsområden och inte kommun- eller landsgränser. I Sverige har vi fem större avrinningsområden, så kallade vattendistrikt, med en Vattenmyndighet per distrikt. Dalarna och Gävleborg hör huvudsakligen till Bottenhavets vattendistrikt, där Vattenmyndigheten finns i Härnösand.

FRÅN NULÄGE TILL MÅL OCH ÅTGÄRDER

Arbetet med vattenförvaltningen utförs i sexårscykler, och börjar med en bedömning av miljötillståndet i Sveriges drygt 27 000 så kallade vattenförekomster. Vattenförekomster är vatten som uppfyller vissa krav, exempelvis på storlek eller på avrinningsområdets storlek. Det tas också fram mål, så kallade miljö kvalitetsnormer, för varje vatten, samt förslag till åtgärder för de vatten som inte mår bra. Samtliga bedömningar,

Foto: Fredrik Sjöholm

åtgärdsförslag och miljö kvalitetsnormer redovisas i den publika databasen VISS (VattenInformationSystemSverige). Det är vattenmyndigheterna som ansvarar för genomförandet av vattenförvaltningen. Alla länsstyrelser arbetar på uppdrag av vattenmyndigheterna, bland annat med att bedöma hur våra vatten mår samt föreslå åtgärder. Hur detta ska göras styrs av föreskrifter och vägledningar från Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Naturvårdsverket. Utifrån underlaget utformar varje vattenmyndighet en förvaltningsplan och ett åtgärdsprogram. Beslut om dessa styrdokument, samt miljö kvalitetsnormerna, tas av vattenmyndighetens vattendelegation, vars delegater representerar hela samhället och är utsedda av regeringen. Besluten avslutar sexårscykeln.

MÖJLIGHET ATT PÅVERKA

En viktig del i vattendirektivet är att alla som berörs av ett vatten ska ha rätt att delta i arbetet. Därför föregås alla större

delegationsbeslut av ett samråd. Samråd om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer som ska gälla 2021-2027 kommer att vara på samråd från november 2020 till april 2021.

Åtgärder för bättre vatten

För att Sverige ska uppnå målet att alla vatten ska må bra arbetar samtliga kommuner, länsstyrelser samt 11 centrala myndigheter med åtgärder utifrån åtgärdsprogrammen.

Inom jordbruksområden kan det exempelvis finnas förhöjda halter av näringsämnen och även kemiska bekämpningsmedel i närliggande vatten. Detta kan påverka vattenmiljön negativt. I Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram finns åtgärder riktade till myndigheter och kommuner som syftar till ett hållbart lantbruk.

Maria von Hofsten
maria.vonhofsten@lansstyrelsen.se

Ann-Louise Haglund
Ann-Louise.Haglund@lansstyrelsen.se

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER SOM BERÖR LANTBRUKET

- Kommunernas tillsyn av jordbruk och hästhållning
- Länsstyrelsernas tillsynsvägledning till kommunerna samt rådgivning till lantbruksföretag
- Jordbruksverkets tillsynsvägledning för kommuner, länsstyrelser och företag samt vägledning för egenkontroll

LÄS MER

- VISS – www.viss.lansstyrelsen.se
- Förvaltningsplan för Bottenhavets vattendistrikt 2016-2021 (inkl åtgärdsprogram mm) – www.vattenmyndigheterna.se

Viktigt angående ”Meddelande om nötkreatur i CDB” och årets torka!

Det är Jordbruksverket som handlägger krisstödet på grund av torkan, det så kallade torkstödet, för 2018. Det är det krisstöd som regeringen beslutat om under sommaren och som riktar sig till lantbrukare.

För att Jordbruksverket ska ha ett så korrekt underlag som möjligt till beslut om utbetalning är det viktigt att du kontrollerar uppgifterna i det brev som heter ”Meddelande om nötkreatur i CDB” som skickades ut under vecka 40. Om det är så att du behöver rätta uppgifterna bör du göra det skyndsamt efter att du har fått brevet. Detta eftersom uppgifterna ligger till grund dels för nötkreaturstödet och kompensations-

stödet men nu även för torkstödet. Om uppgifterna inte rättas kan det betyda att du inte beviljas torkstödet fullt ut. Om du har funderingar över krisstödet finns det mer att läsa på Jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se

greppa näringen

Underhåll av diken – Ny rådgivningsmodul

Du som är medlem i Greppa näringen kan nu även få rådgivning inom Underhåll av diken. Målet med rådgivningen är att få förslag på åtgärder för underhåll av diken och vilka åtgärder som är viktiga för att din dränering ska fungera. Rådgivningen ger dig även kunskap i de lagar och regler som du är skyldig att följa kring dikesunderhåll.

Du hittar aktuellt rådgivningsföretag i ditt län på Greppa Näringens hemsida: www.greppa.nu. Gå in under fliken ”Våra tjänster” och ”Rådgivning” klicka därefter ”Hitta Rådgivningsföretag” och välj rätt län.

Är du inte Greppa medlem idag men vill bli?

Målgruppen är främst ni som har minst 50 ha åkermark och/eller minst 25 djurenheter. Intresserade kan kontakta rådgivningsföretagen för startrådgivning direkt eller er länsstyrelse.

Du kan alltid ringa din länsstyrelse för frågor och funderingar om Greppa Näringen.

Gävleborg:

Karin Ellgardt Fredlund, karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se, 010-225 14 24

Dalarna:

Martin Henriksson, martin.henriksson@lansstyrelsen.se, 010-225 02 44

Foto: Karin E Fredlund

Foto: Pixabay

Fönsterrenoveringskurs

Börjar gårdens eller fåbodens fönster bli dåliga? Gamla fönster ofta är tillverkade av mycket bra virke. Även om fönsterbågarna ser skamfilade ut går det ofta bra att restaurera dem. På kursen går ni igenom alla moment och får ett kompendium att ta med hem.

Tid: Lördag 17 november kl 10-17.

Plats: Hedemora
Max 8 deltagare

Eventuellt kommer fler kurser att anordnas, kanske på andra håll i länet om intresset är stort – håll utkik på Länsstyrelsens webbplats!

Mer information och anmälan på
www.lansstyrelsen.se/dalarna/

Märta Ohlsson marta.ohlsson@lansstyrelsen.se, 010-2250258

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

greppa näringen

För att stötta de lantbrukare som har drabbats av säsongens torka erbjuds nya och gamla medlemmar inom Greppa Näringen kostnadsfri rådgivning.

Erbjudandet gäller till och med 30 juli 2019 och innebär också att du som redan har tagit del av rådgivningen en gång tidigare kan få en ny rådgivning utan att uppföljningsbesök genomförts mellan de båda rådgivningstillfällena.

Målgrupp

Greppa Näringen riktar sig i första hand till lantbrukare med fler än 25 djurenheter eller mer än 50 ha åkermark.

Rådgivning kopplad till torkan

- Kontroll av foderstater (mjölkcor, nöt eller lamm)
- Hur många djur kommer fodret att räcka till? -Hur får man ihop en vettig foderstat

med de fodermedel som finns att tillgå?
-Vilket foder ska prioriteras till olika djurgrupper?

- Grovfoder odling
- Hur ska man planera för att få ihop så mycket foder som möjligt? - Hur ska man planera för våren?
- Kvävestrategi
- Det finns mycket kväve kvar i jorden på många ställen eftersom många har gödslat för en högre skörd än de kommer att få. - Hur kan man bäst utnyttja kvävet till kommande grödor så att det inte går till spillo?

Hitta Rådgivningsföretag och läs mer om Greppa Näringen på hemsidan: Kontaktuppgifter till rådgivningsföretagen inom Greppa Näringen finns på www.greppa.nu under Våra tjänster> Rådgivning.

Du kan alltid ringa din länsstyrelse för frågor och funderingar om Greppa Näringen.
Gävleborg: Karin Ellgardt Fredlund, karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se, 010-225 14 24
Dalarna: Martin Henriksson, martin.henriksson@lansstyrelsen.se, 010-225 02 44

Rådgivning inom ekologisk produktion

Funderar du på att starta upp eller lägga om till ekologisk produktion? Då kan du få hjälp genom kostnadsfri enskild gårdsrådgivning.

Du förbinder dig inte till att lägga om till ekologisk produktion genom rådgivningen utan det är en möjlighet att belysa gårdens förutsättningar för ekologisk produktion.

Om du redan är etablerad ekologisk producent eller under omläggning kan du få hjälp att lösa specifika problem i din ekologiska produktion.

Rådgivning finns för produktionsriktningarna:

Mjölk- och köttproduktion
Får-, get- och grisproduktion
Växtodling inkl potatis
Fjäderfån
Trädgårdsproduktion

Är du intresserad och vill ha kontakt med en rådgivare? Ring eller skriv till Gävleborg: Karin Ellgardt Fredlund, 010-225 14 24, karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se
Dalarna: Kristina Homman, 010-225 02 45, kristina.homman@lansstyrelsen.se,

Andelsjordbruk och REKO-ring – en möjlighet!

Tisdagen 16 oktober kl 9-16 på Västerbergs Folkhögskola i Storvik
Kursdag som ger inspiration och kunskap om hur andelsjordbruk och REKO-ring fungerar och drivs.

- Andelsjordbruk-definitioner och historik
- Andelsjordbruk i världen och Sverige
- Försäljning och logistik vid andelsjordbruk
- Ekonomi och möjligheter
- Hur fungerar och drivs en REKO-ring?
- Workshop: mål och förutsättningar för andelsjordbruk/REKO-ring

Medverkar gör Maria Danielsson från Rikkenstorps andelsjordbruk i Grängesberg och Kersti Arvinder, Hushållningssällskapet Västernorrland om REKO-ringar

Kursen är kostnadsfri men fika fm+em och lunch kostar 150 kr som betalas på plats.

Anmäl dig senast fredag 12 oktober kl 12 till <https://jordbruksverket.pingpong.se/> oppenkatalog sök på id 4242

Max 30 deltagare. Skriv in ev specialkost vid anmälan.

Om du har frågor kontakta

Dalarna: kristina.homman@lansstyrelsen.se, 010-225 02 45 eller
Gävleborg: karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se 010-225 14 24

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden